

ออกจากภพ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ที่มีความสว่างกระจ่างแจ้งในธรรม ผู้ที่มีความสว่าง
 กระจ่างแจ้งในธรรมมองเห็นสิ่งต่างๆ ทะลุปรุโปร่งนะ เห็นการเกิดและการตายด้วยความเป็นจริง
 ตามความเห็นตามความเป็นจริงนั้น แต่คนมีคบอดไม่เห็นความเกิดและความตายโดยความเป็น
 จริง เห็นใหม่ ความเกิดและความตายตามความเป็นจริงมันเกิดจากคนเราเกิดมาจากกรรม กรรมทำ
 ให้จิตต่างๆ นี้มาเกิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งแทงตลอดทั้งหมดเลย แล้ววางธรรมไว้ให้เราเป็น
 เครื่องดำเนิน ธรรมนี้ ธรรมะ ธรรมนะ ธรรมเป็นแสงสว่าง แสงสว่างทำให้เราเห็นการดำรงชีวิต
 ให้เห็นช่องทางการเอาชีวิตรอดออกไป ให้เห็นช่องทางการก้าวเดินของใจนี้พ้นออกไปจากกิเลส
 แต่เพราะความมืดบอดของเรา เราถึงได้ตั้งตา แล้วเราคาดหมายของเราไปเอง ทำความเห็นของ
 ตัวเองไป มันทำความลุ่มจมมาให้กับใจของตัวเอง มันไม่ทำความเจริญรุ่งเรืองมาให้กับเราได้

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นการเกิดและการตายตามความเป็นจริง การ
 เกิดและการตายโดยสมมุติ การเกิดและการตายมันตายในภพต่างๆ นี้เกิดตายๆ ในสมมุตินั้นมัน
 ต้องเกิดตายเพราะมันมีกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน การจะออกจากภพจากชาติมันต้อง
 ออกจากภพจากชาติด้วยรสของธรรม ด้วยธรรมที่ทำให้เราข้ามพ้นจากนั้นไป ไม่ใช่ออกตาม
 ความเห็นของเรา ออกจากภพจากชาติตามความเห็นของเราก็ออกจากภพจากชาติตามความที่ที่เรา
 จะหุบมือเปิบ แล้วมันจะไม่ได้ตามความเป็นจริงอย่างนั้นหรือ มันจะสร้างภพสร้างชาติต่อไป

การเกิดและการตาย กรรมจำแนกสัตว์ให้แตกต่างกัน กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดมาเป็นบุคคล เป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ เป็นบุคคลต่างๆ นั้นนะภพชาติ ภพชาติทำให้จิตดวงนี้หมุนเวียนตายเวียนเกิด ในวัฏฏะ ในวัฏฏะนี้เป็นที่อยู่อาศัยของใจ ที่อยู่อาศัย วัฏฏะมันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน แล้วใจก็เวียนตายเวียนเกิดในภพน้อยภพใหญ่ เพราะหัวใจนั้นมันมีภวาสวะ มีภพอันละเอียดที่ในหัวใจนั้น มันเป็นเครื่องเชื่อมต่อให้เข้ากับภพชาติต่างๆ

แล้วถ้ามันมีบุญกุศลขึ้นมามันทำให้ภพนี้สูงขึ้นไป ความสูงความเจริญของภพนั้นทำให้เราเจริญรุ่งเรืองขึ้นไป แต่ความต่ำต้อย การทำอกุศลนั้นทำให้หมุนเวียนไปในทางที่ต่ำ มันก็พาหมุนเวียนอยู่อย่างนั้นนะ พาหมุนเวียนไปในวัฏฏะต่างๆ ในวัฏฏะอันนั้น ให้ความทุกข์ความยากเข้ากับใจดวงนั้น มันต้องพาทำให้ก้าวออกจากภพ ออกจากภพโดยตามความเป็นจริง มันถึงจะตามความเป็นจริง ตามการประพฤติปฏิบัติ จะก้าวพ้นออกไปจากภพให้ได้

ถ้าออกจากภพได้มันก็พ้นจากการเกิดและการตาย มีภวาสวะ มีการเกิดเชื่อมต่อกับการเกิด การเกิด เห็นไหม กรรมจำแนกสัตว์ให้แตกต่างกัน เกิดมามีความสุขมียาก เกิดมามีความสุขความสบาย เกิดมามันมีความพอดำรงชีวิตอยู่ของเราได้ คุณงามความดีพาให้เกิดดี คุณงามความดี เราสร้างบุญกุศลเพื่อคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีนี้มันเป็นเรื่องของเราหลายๆ

เรื่องของความเป็นอยู่ของหัวใจ มันอาศัยเครื่องนี้เป็นเครื่องดำเนิน แต่ความดีอย่างนี้มันเป็นความดีที่ว่าเราเป็นเครื่องที่พาพยายามพาเรือเข้าฝั่ง พาเรือเข้าฝั่ง พาเข้าถึงที่หมายปลายทางได้ ความดีของโลกเขามันเป็นอมิส สิ่งที่เป็นอมิส ทาน ศีล ภavana...ศีล ทานคือการให้การเสียสละ มันเป็นเรื่องของทาน เรื่องของศีล แล้วเรื่องของภavana มันจะถึงที่สุดแล้วมันต้องเป็นเรื่องของภavana ถ้าเรื่องของภavanaมันถึงจะพาให้หัวใจหลุดพ้นออกไปจากหัวใจได้ เรื่องของภavana เห็นไหม

การทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีไว้กับโลกเขา นี่ว่าทำคุณงามความดีไว้กับโลกเขา แต่ความจริงแล้วเป็นการทำคุณงามความดีไว้กับหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราทำคุณงามความดี มันสะสมลงที่ใจเพราะใจมันเป็นภวาสวะ ภพอันนั้นมันรับรู้ มันรับรู้มันต้องสะสมไปในใจดวงนั้น นั่นนะ ถ้าเราจะต้องเกิดตายในวัฏฏะ ในเครื่องดำเนิน ในวัฏฏะที่เราต้องเกิดต้องตายไป สิ่งนี้จะเป็นเครื่องดำเนินต่อไป สิ่งนี้จะทำให้เกิดให้ตายดีขึ้น มันทำให้เราจะออกจากภพชาติด้วยความวิริยอุตสาหะ มันทำให้หูตาสว่าง

ถ้าหากเราสว่าง เราจะเก็บเล็กผสมน้อย การเก็บเล็กผสมน้อยก็เพื่อทรัพย์สมบัติของเรา เราทำลายทรัพย์สมบัติของเราเสียเอง เราจะเก็บเล็กผสมน้อยเพื่อให้เข้าถึงหัวใจ ให้หัวใจรับรู้ เห็นใหม่ ทาน ศีล ภาวนา เก็บเล็กผสมน้อย

นักบวช เรื่องของพระ เรื่องศีล เรื่องการประพฤติปฏิบัติ เก็บเล็กผสมน้อยเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ นั่นนะเป็นการเก็บเล็กผสมน้อย เราจะไม่ก้าวล่วง เราจะไม่ทำให้ศีลเราด่างพร้อยถึงกับขาดถึงกับทะลุไป เห็นใหม่ การขาดการทะลุไปก็ต้องปลงอาบัติเพื่ออะไร? เพื่อจะเริ่มต้นใหม่ เพื่อจะต่อศีล เพื่อจะทำคุณงามความดีของเราตลอดไป เรื่องให้คุณงามความดีของเราจะได้ข้ามพ้นไป นี่คือการเก็บเล็กผสมน้อยเพื่อหัวใจของเรา เพื่อหัวใจของเราจะได้ก้าวข้ามพ้นออกไปจากภพจากชาติ ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาก็เกิดมาด้วยกรรมเหมือนกัน แต่กรรม การกระทำ กรรมคือการกระทำทำให้ทำความดีและความชั่ว การกระทำอันนั้น ถ้าการกระทำของโลกเขามันก็ การกระทำวุ่นวายในโลกนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างกัน แต่กรรมอันนี้ก็สามารรถชำระล้างไปได้ ด้วยกรรม ด้วยการกระทำคุณงามความดี กรรมมันให้ผล เวลาให้ผลขึ้นมามันเจ็บปวดแสบร้อนในหัวใจ มันเศร้าหมอง มันทุกข์ในหัวใจนะเวลากรรมมันเกิดขึ้นมา เวลาทุกข์ยากเกิดขึ้นมา มันเกิดจากการกระทำของเราโดยที่เราไม่รู้

สิ่งที่ไม่รู้ ทำไปด้วยความไม่รู้เรื่องเลย แต่พอไปรู้ทีหลังว่าเป็นความผิด มันก็มีความระลึกเสียใจอยู่ ความเสียใจอันนั้น เห็นใหม่ ความเจ็บปวดแสบร้อนเกิดจากการกระทำที่รับรู้สิ่งนั้น แต่ปัจจุบันมันมีคอบอด มันไม่รับรู้ สิ่งที่ไม่รับรู้คือการกระทำอันที่ว่าไม่รับรู้อันนั้น มันทำไปก่อน มันทำไปด้วยความเห็นของตัว ทำไป ความเห็นของกิเลส นี่การชုပ်มือเปิบ การอยากได้ดิบได้ดี การอยากพ้นจากทุกข์ไปโดยที่ว่าคุณคิดของเรา

ความคิดของเรามันสกปรก ความคิดของเราคิดเอาเปรียบ ความคิดของเราคิดเอารัดเอาเปรียบกิเลส คิดว่าจะเอารัดเอาเปรียบกิเลส แต่ความจริงอันนั้นโดนกิเลสมันหลอก นั่นละเป็นช่องทางของกิเลสจะผลักใส นั่นละเป็นช่องทางของกิเลสที่ทำให้เราไม่เข้ามาถึงจุดศูนย์กลาง ให้สิ่งที่แก้ไขใจ มันต้องไปชำระไปแก้ไขกันที่สิ่งที่ควรจะแก้ไข มันไม่ใช่แก้ไขกันที่ว่าเราคาด เราหมายเราดัน เราเดาหรือ

เราคาด เราหมาย เราคิด เราเดา คาดหมายในการทำออกไปข้างนอก เห็นไหม การทำตั่งนั้น ตั่งนั้นแล้วจะให้ผลประโยชน์กับตั่งเราๆ...มันไม่เป็นไปตามความเป็นจริงหรอก เพราะอะไร เพราะความมืดบอดของใจ มันลึกซึ้งไง ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกซึ้งนัก ลึกซึ้งอยู่ในหัวใจของเรา การจะแก้ไขความลึกซึ้งอันนั้นมันต้องมีเครื่องมือความที่ลึกซึ้งเข้าไป สัมมาสมาธินี้สำคัญมากเลย ภาวสวะ ภพของใจที่จับต้องได้ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมามันจะรู้จักตัวมันเอง

ก้าวออกจากภพไป ถ้าพ้นออกจากภพมันต้องออกจากภพที่หัวใจ ไม่ใช่ออกจากภพที่ร่างกายนี้ ร่างกายนี้ทำลายร่างกายไปแล้วให้มันสูญสิ้นไป เห็นไหม “โลกนี้มีเพราะมีเรา” ตามทฤษฎีที่เขาพูดใหม่นะ นักวิชาการเขาว่ากันใหม่ “โลกนี้ต้องมีเรา ถ้าหมดสิ้นจากเราไปมันก็จะไม่มีสิ่งใดๆ จะตอบสนองความทุกข์ของเราได้”

“โลกนี้มีเพราะมีเรา” ก็เลยทำลายเราซะ ทำลายร่างกาย เห็นไหม เพราะอะไร โลกนี้เป็นเรื่องของธาตุขันธ์ ร่างกายเราก็เป็นธาตุขันธ์ เรื่องโลกมันเป็นเรื่องของธาตุขันธ์มันหมุนเวียนไป มันก็มีธาตุขันธ์ เพราะเราเกิดมาด้วยบุญกุศล เกิดมาด้วยบุญกุศลถึงเกิดเป็นมนุษย์ มีเราถึงมีโลก

มีโลก โลกกับเราก็เบียดเบียนกัน มันใช้สอยกัน เบียดเบียนกัน มันทำให้เบียดเบียนกันไม่สมใจ พอสิ่งที่ไม่สมใจกันมันก็ให้ความทุกข์กับเรา โลกนี้มีเพราะมีเรา มีความยุ่งกับเรา เราต้องทำลายตัวเราซะ เพื่อจะให้ไม่มีเรา นั่นความเห็นของกิเลส ถ้าความเห็นของกิเลสทำอย่างนั้นไปมันจะเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะอะไร

เพราะพระอรหันต์ เห็นไหม สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ เศษส่วนของร่างกาย เศษส่วนของธาตุขันธ์มันยังเป็นเศษส่วนของธาตุขันธ์ อนุปาติเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่สิ้นไปแล้ว

โลกนี้มีเพราะมีเรา มันมีตรงไหน โลกนี้มีเพราะมีเรา มันมีความยึดมั่นถือมั่น พระอรหันต์ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นก็อยู่ในโลกนี้ ทำไมอยู่กับโลกนี้โดยที่ทำไมเกาะเกี่ยวกับโลกนี้ อยู่ในโลกนี้โดยการปล่อยวางโลกนี้ได้ละ นั่นนะ มันก็มีร่างกาย มีตัวตน สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ พระอรหันต์ที่ยังไม่ตายไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวันที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นั่นนะเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์แล้วก็มีร่างกาย มีคำสั่งสอนมาอีก ๔๕ ปี สั่งสอนมาอีก ๔๕ ปี อันนั้นมีร่างกายใหม่นั่นนะไม่ได้ทำลายตรงนั้น ไม่ได้ทำลายตรงร่างกาย ไม่ได้โลกนี้มีเพราะมีเรา แล้วทำลายเรื่องของโลกไปให้มันหมดสิ้นไป ท่านไปทำลายภวาสวะ ทำลายความคิด ทำลายสิ่งที่ในหัวใจนั้นต่างหาก โลกนี้มีเพราะมีเรา เราเป็นผู้ที่ข้ามพ้นจากกิเลสได้ ถึงใช้เรื่องของโลกนี้เป็นประโยชน์โลก ใช้เรื่องของโลก ศึกษาเรื่องของโลก แล้วเวียนอยู่ในโลกนั้นเป็นประโยชน์กับโลกเขา

รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ออกจากโลก นั่นนะ ถ้ารู้สัตว์ขันธ์สัตว์ออกจากหัวใจของตัวเองได้ก่อน รู้กิเลส รู้สัตว์ สัตว์นรก สัตว์มาร สัตว์เวร สัตว์กรรม ในหัวใจของตัวเอง พ้นออกไปจากหัวใจ ถ้าพ้นเอาเรื่องของมาร เรื่องของกรรม เรื่องของอกุศลออกจากใจ นี่สัตว์โลกที่ทำให้ข้องเกี่ยวใจ รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ในหัวใจออกแล้วมันโล่งโล่ง มันว่างเปล่า สิ่งที่โล่งโล่งว่างในหัวใจอันนั้นเป็นประโยชน์กับโลกมหาศาลเลย นี่รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ออกจากโลก แล้วยังมีรู้สัตว์ขันธ์สัตว์หมู่สัตว์สัตว์ที่มีชีวิต สัตตะ สัตว์ผู้ที่ข้องอยู่ อย่างพวกเราที่ข้องอยู่ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาจะให้พ้นจากทุกข้อออกไปทั้งหมดเลย วางกรรมไว้ให้เราก้าวเดินตามธรรมนั้น

ธรรมนี้ละเอียดลึกซึ้งแล้ว คนที่มีสติสัมปชัญญะต้องมีความลึกซึ้ง มีความศึกษาใคร่ครวญถึงจะเข้าไปแก้ไขกิเลสได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแทบจะไม่อยากจะสอนรู้สัตว์ขันธ์สัตว์เพราะมันลึกซึ้งมาก มันลึกซึ้ง มันอยู่ในหัวใจ เพราะกิเลสมันปกปิดใจไว้ กิเลสมันปกปิดใจไว้ให้เราเชื่อตามความเห็น

มันเป็นเรื่องของสมมุตินิยม เห็นไหม สัจจะนิยม สมมุติบัญญัติ สมมุตินิยม ความนิยมในสมมุติเขา มันนิยมชมชอบไปทั้งหมดนะ เรื่องของโลก แล้วเรื่องของธรรมมันไม่ใช่เรื่องของโลก มันต่างไปจากโลก มันสวนกระแสของโลกทั้งหมดเลย สิ่งที่สวนกระแสไปกับโลก มันจะเข้ากับโลกได้อย่างไร? มันเข้ากับโลกไม่ได้ สิ่ง que เข้ากับโลกไม่ได้ สิ่งที่จะเอาสิ่งนั้น เอาสัมมาสมาธิ เอาความเห็นอันนั้นมาเพื่อชำระล้างภวาสวะ ให้อภของใจ มันจะหาได้ที่ไหนละ มันถึงต้องทำความเข้าใจ

ถ้าทำความเข้าใจ ความสงบนี้ทำได้ยาก ทำได้ยากเพราะอะไร เพราะมันฟุ้งซ่าน เรื่องของใจมันคิดไปเรื่องร้อยแปด เรื่องของความคิด เห็นไหม สุตมยปัญญาการศึกษาธรรมมากก็ศึกษามาด้วยปรัชญา ด้วยความคิด ด้วยปรัชญากับธรรมก้าวเดินตามกันไป พอก้าวเดินตามกันไป

นี่ปรัชญาตามไป ความเห็นตามไป มันซึ่งในปรัชญาณะ มันเรื่องของโลกหมุนไป พอมันซึ่ง มันเข้าใจเรื่องปรัชญา เรื่องความคิด เรื่องสุดมยปัญญา หมุนออกไป ความพอใจของใจ มันไปตาม ประสามันแล้วมันใช้พลังงานไปหมด มันปล่อยาง มันว่าง มันเฉย มันเฉยใจ นั้นนะมันเฉย เข้าใจว่าอันนั้นเป็นธรรม เป็นความรู้ลึกของธรรม

มันไม่ใช่ มันเป็นความคิดของโลกียะ แล้วมันปล่อยางแล้วมันก็ปล่อยาง มันจับต้องภาวสวะไม่ได้ มันจับต้องสิ่งที่จะชำระไม่ได้ เหมือนกับสิ่งที่สกปรกอยู่ที่หนึ่ง แล้วเราไปทำลายทำความสะอาดอีกที่หนึ่ง สิ่งที่เราไปทำความสะอาดอีกที่หนึ่ง มันทำคนละที่กับสิ่งที่ทำความสะอาดสิ่งที่กิเลสมันอยู่ แล้วมันจะสะอาดเป็นอย่างนั้นได้ไหม? มันสะอาดเป็นไปไม่ได้ มันถึงต้องทำความสะอาดเข้ามา ตรงไหนพุ่งชานตรงนั้นต้องสงบได้

สิ่งที่พุ่งชานนั้นพุ่งชานออกมาจากใจ ถ้าทำความสะอาดของใจ ทำความสงบเข้าไป สงบตรงนั้น นั้นนะสิ่งที่สงบตรงนั้น กิเลสมันอยู่ตรงนั้น พอกิเลสอยู่ตรงนั้น ความเห็นชำระกิเลสออกไป ถ้าจะชำระกิเลสออกไปจากหัวใจ นี่วิธีการการชำระกิเลสอันนี้เป็นงานของเรา ถ้าอันนี้เป็นการออกจากภพโดยธรรมชาติ โดยธรรม ออกจากภพโดยธรรม โดยความเป็นจริง ออกจากภพแล้วเรายังอยู่ เราก้าวเดินออกจากภพแล้วเรายังอยู่ เราเข้าใจตามหลักความเป็นจริง เราก้าวเดินออกมาจากนั้น มาเราทำลายสิ่งนั้นออกไป

ไม่ใช่ที่เราออกไปจากภพโดยที่เราสละออกไปจากภพ เราทำลายเราออกไปจากภพ นั้นนะมันไม่ออกหรือ มันไม่ออกเพราะหัวใจมันไม่ได้ออกไปไหนหรือ มันเวียนไปในวัฏฏะ แล้วมันสร้างกรรมให้กรรมอันนั้นหนักหน่วงเข้าไป สิ่งทีหนักหน่วงมันจะเวียนไปในความทุกข์นะ วนไปในความทุกข์เพราะอะไร เพราะอกุศลมันให้ผล สิ่งทีให้ผลขึ้นมาแล้วมันไม่มีการกระทำ

ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมาตรัสรู้ในภพของมนุษย์นี้ละ พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์จะมาตรัสรู้ในภพของมนุษย์ ภพของมนุษย์ถึงเป็นภพที่สำคัญ สำคัญตรงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ต้องมาเป็นมนุษย์นี้ แล้วพอเป็นมนุษย์นี้ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเป็นผู้ที่รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ เป็นผู้สอนเทวดา สัตถา เทวมนุสสุสานิ เป็นผู้ทีเทศน์สั่งสอนเทวดา สั่งสอนสัตว์โลก สั่งสอนได้ทั้งหมด ไม่ใช่ไปตรัสรู้ที่บนเทวดา ตรัสรู้บนนั้นมันตรัสรู้ไปไม่ได้ สิ่งนั้นเป็นภพทีละเอียด เป็นภพทีว่ามีความสุขของเขา เขาจะไม่มีความอิสรเสรีเหมือนมนุษย์

มนุษย์มันมีความเบียดเบียนของโลก มีความเบียดเบียนของร่างกาย เกิดมามีปากมีท้อง เกิดมาต้องใช้เครื่องนุ่งห่ม เกิดมาปัจจัย ๔ เป็นเครื่องอยู่อาศัย มันต้องใช้ต้องสอย ต้องใช้ต้องสอย ต้องแสวงหา การแสวงหามันการแสวงหาส่วนหนึ่ง เริ่มแสวงหาเป้าหมายในการแสวงหามันก็มีการเบียดเบียนกัน การตัดทอนกัน การตัดทอนของใจ เรื่องของโลกเขา เรื่องของโลกคือเรื่องการบีบบังคับกันเพื่อจะเอาชนะเอาความเป็นใหญ่ต่อกัน เรื่องของโลกเขา

แล้วเรา การแสวงหา เราแสวงหาเพื่ออยู่เพื่อปัจจัย ๔ นั้นแหละ แต่ในการแสวงหา นั้นมันก็ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับโลก การเกี่ยวข้องกับโลกมันก็วิ่งวุ่นไปตามโลก สิ่งที่วิ่งวุ่นไปตามโลกแล้วจะมีสติสัมปชัญญะจะมากการประพฤติปฏิบัติ มาใคร่ครวญเรื่องของใจอีกไหม สิ่งที่มาใคร่ครวญเรื่องของใจ สิ่งนี้มันถึงว่ามันมีกายกับใจอยู่ในภพของมนุษย์นี้ ภพของมนุษย์นี้ ร่างกายนี้มันก็มีความจำเป็นต้องใช้มันอยู่แล้ว

ฉะนั้น ชีวิตการดำรงอยู่ เห็นใหม่ สมณะการเลี้ยงชีพด้วยปลีแข่ง โอกาสของการประพฤติปฏิบัติมีโอกาสมาก ผู้ที่บวชเป็นสมณะนี้มีโอกาสมาก แต่เวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วทำไมหัวใจมันตกตะลึง นี่ความเจริญแล้วเสื่อมของใจโดยปกติธรรมชาติของมัน สิ่งใดมีการเจริญเติบโตขึ้นมา สิ่งนั้นต้องมีความแปรสภาพเป็นธรรมดา มีความแปรสภาพ มีความเสื่อมไป เห็นใหม่ การกินข้าวมาแล้วมันก็หิว มือต่อไปต้องกินต่อไป กินข้าวมือเดียวไม่อิ่มตลอดไปหรอก มันต้องกินต้องใช้ตลอดไป มันประคองชีวิตไปเหมือนกัน

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน หัวใจมันกินธรรมะเป็นอาหาร มันกินความสุขเป็นธรรมะ ธรรมะที่เป็นอาหารของใจ ใจจะอิ่มเต็มได้ ถ้าทำความสงบของใจมันมีอาหารกินขึ้นมา ถ้าเราทำความสงบของใจไม่ได้ เราใช้คำบริกรรมเข้าไป คำบริกรรมนี่ก็เป็นอาหารของใจ ใจกินอารมณ์ต่างๆ เป็นอาหาร เป็นความคิดต่างๆ มันเสวยความคิด เวลาสิ่งที่มันกินอารมณ์ความคิดที่เป็นเหมือนความแสบร้อนเข้าไป มันจะทำให้หัวใจเราร้อน เราร้อนมาก ความเราร้อนของใจมันก็เอาแต่ความทุกข์มาให้

แล้วคำว่า พุทโธๆ เป็นอาหารที่รสจืดสนิท รสจืดสนิท เห็นใหม่ รสจืดควรแก่คุณค่าของหัวใจ ให้หัวใจกินพุทโธนี้เป็นอาหาร บริกรรมเข้าไป พุทโธๆ ให้อาหารใหม่เข้าไป ให้หัวใจได้ดื่มกินอาหารนั้น ถ้าดื่มกินอาหารนั้น มีอาหารมันเข้าไปกิน เห็นใหม่ มันเจริญขึ้นมาๆ จนใจนี้สงบโดยธรรมชาติของมัน สงบโดยธรรมชาติของมันเพราะว่าได้อาหารที่ว่าไม่มีพิษมีภัยกับ

ร่างกายแล้ว ไม่มีพิษมีภัยกับหัวใจนั้น คำว่า “พุทโธ” เป็นสิ่งที่ว่าไม่คิดสืบทอดเหมือนโลกเขานั้นนะ ใจมีอาหารคิมกินเข้าไปจนมันอึดเต็ม ถ้ามันอึดเต็มก็มีความสงบ ถ้ามันไม่อึดเต็ม เห็นไหม

กันรู้ หัวใจรู้ หัวใจไม่สามารถเอาอาหารนั้นให้อยู่ในร่างกายนั้นได้ หัวใจนั้นไม่สามารถอึดเต็มในอาหารนั้นได้ เพราะมันมีความรู้ไหลออกไปจากใจ สติสัมปชัญญะเราต้องปะสิ ปะใจของเราไม่ให้มันรู้ ปะสติสัมปชัญญะเข้ามา ทำใจของเราให้มันคงขึ้นมา ให้มันคงขึ้นมาแล้วทำปริกรรมเข้าไป ให้มันมีความสงบขึ้นมาของใจ

มันจะเจริญแล้วเสื่อมขนาดไหนก็เรื่องของมัน เรื่องของธรรมชาติของเขา ความสิ่งใดมีเจริญขึ้นแล้วต้องเสื่อมไปเป็นธรรมดา การเจริญแล้วเสื่อมมันไม่ใช่หน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราคือการแสวงหา คือการตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ตั้งใจ ตั้งสติไว้ แล้วทำใจของเราให้สงบเข้ามาคือหน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราคือสร้างเหตุขึ้นมา ผลมันเป็นหน้าที่ว่าเหตุสมบูรณ์แล้วผลมันจะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ควรแก่เหตุนั้น

ถ้าเหตุมันไม่สมบูรณ์ เหตุมันไม่พอ จะไปเอาผลมาจากไหน หน้าที่ของเราหน้าที่สร้างเหตุแล้วเราพอใจ เราหน้าที่สร้างเหตุ เราต้องพอใจในเหตุนั้นสิ เราไปคาดหวังในผล มันทำให้เหตุนั้นเคลื่อนไปด้วย เหตุนั้นก็เคลื่อนไปเพราะเราไปคาดหวังในผลแล้วอยากได้ผลมากๆ อยากได้ผลไวๆ

สิ่งที่ได้ผลไวๆ ตามความคิดของตัวเอง ความคิดของกิเลส ถ้ากิเลสมันคิดอย่างนั้นมันทำให้... ใจมันไม่เสื่อมมันก็จะเสื่อม เพราะอะไร เพราะมันจะเป็นการคาดหวังไปอดีตไปอนาคตแล้ว สิ่งที่คาดหวังไปอดีตอนาคตไม่เป็นปัจจุบันธรรม สิ่งที่เป็นปัจจุบันธรรม นั่นละปัจจุบันธรรมแล้วปิดใจไม่ให้มันรู้เข้าไป มันต้องอึดเต็มในธรรมชาติของมัน

ความสงบของใจมันเป็นไปได้ ทำได้ แล้วมันจะเสื่อมไป เสื่อมไปก็ให้มันเสื่อมไป แล้วมันก็ตั้งต้นขึ้นมาใหม่ ทำบ่อยเข้าๆ ความสงบของใจตั้งมันๆ ถ้าเราบ่อยเข้า ความสงบบ่อยเข้ามันจะตั้งมันได้ ถ้าตั้งมันขึ้นมาแล้ว นั่นนะเป็นผลของเรา พอตั้งมันขึ้นมา งานที่ออกจากภพ จะออกจากภพมันต้องทำตรงนี้ขึ้นมาได้ หน้าที่ของเราออกด้วยภพ ด้วยภวาสวะ ไม่ใช่ช้อกด้วยความคาดหวัง ความหมายของเรา ออกด้วยสัจจะความเป็นจริง

สิ่งใดๆ ในโลกนี้มันเป็นเครื่องอยู่อาศัยเท่านั้น เครื่องอยู่อาศัยเกาะเกี่ยวกันไป มันไม่สามารถให้คุณประโยชน์กับเราที่เราจะพึ่งพาอาศัยได้หรือก ไม่มีสิ่งใดพึ่งพาอาศัยได้เลย ให้เป็นคุณประโยชน์จริงกับหัวใจนั้น มันเป็นแค่เครื่องอยู่อาศัย คำว่า “เครื่องอยู่อาศัย” เห็นไหม ร่างกายนี้ก็สมมุติ กรรมสร้างขึ้นมามันอยู่ได้แค่อายุขัยของมันแล้วมันต้องตายไป โลกนี้เป็นโลกสมมุติ เป็นโลกของการหมุนเวียน เป็นโลกของอนิจจังทั้งหมดสรรพสิ่งโลกเป็นเรื่องของอนิจจังทั้งหมดเลย ฉะนั้น เครื่องอยู่อาศัยนั้นมันก็เป็นเรื่องของสมมุติ ความที่เป็นจริงตามสมมุติ เราได้สิ่งที่เป็นสมมุติขึ้นมาเป็นประโยชน์กับเราแล้ว เราต้องรีบเร่งของเรา เราไม่ม่อนใจ

สิ่งที่ม่อนใจไปกับสมมุติของเราอย่างนั้น แล้วจะให้มันเป็นไปตามว่าเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อเราพลิกมาเป็นประโยชน์ตรงนี้ ถ้าเราพลิกมาเป็นประโยชน์เห็นไหม ร่างกายของเราก็มี หัวใจของเราก็มี แล้วถ้าคนไม่ประพฤติปฏิบัติหรือคนที่ไม่เชื่อไม่ศรัทธาในศาสนาเลย เขาใช้ชีวิตของเขาหมดไปชีวิตหนึ่ง ก็เป็นแค่หมดชีวิตหนึ่งไปเท่านั้น คุณงามความดีของเขาทำถ้าเป็นสัจจะความจริงมันก็ให้เป็นคุณงามความดี

ทำความดีคือความดี ความชั่วคือความชั่ว จะเชื่อศาสนาไม่เชื่อศาสนา ความดีความชั่วนั้นเป็นเรื่องความจริงอยู่แล้ว แต่ถ้าเชื่อศาสนา พระรัตนตรัยคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะ ธรรม ศาสนธรรม มันลึกซึ้งละเอียดอ่อนขนาดนั้น ถ้าความเชื่ออันมันเชื่อแล้วมันถากถาง มันบุกเบิกเข้าไปถึงสัจธรรมอันนี้ได้

ถ้าสัจธรรมอันนี้มันเกิดขึ้นมาในหัวใจ มรรคอรียสัจจัง สิ่งที่เป็นมรรคอรียสัจจัง มรรคญาณ ถ้ามรรคญาณเกิดขึ้นในหัวใจ ในหัวใจเราจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้ามรรคญาณมันไม่เกิดขึ้นในหัวใจ มันมีดบอด มีดบอดนั้นเพราะกิเลสมันปิดบังมรรคญาณ มรรคญาณนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราเกิดขึ้นมาพบไป เราพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพบศาสนา ศาสนา หัวใจของศาสนา หัวใจของศาสนาคือธรรมะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วถึงเข้าถึงศาสนา พระอรียสาวกต่างๆ เป็นพระสงฆ์ พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติจนเข้าไปรู้ธรรมจริงตามความเป็นจริง ถึงเป็นรัตนตรัยไป

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของเราได้จริง เป็นที่พึ่งเป็นที่เกาะเกี่ยวของเราเป็นที่เราจะเอามาแนบในหัวใจ เป็นแก้วสารพัดนึกที่เราจะสามารถทำขึ้นมาในหัวใจของเราได้ มันถึงว่าถ้าความเชื่อของเรามีจริง ศรัทธาของเรามีจริง เราประพฤติปฏิบัติ เราไม่ใช่คนแบบโลก

เขา คนแบบโลก โลกหมู่สัตว์นี้มีที่พันล้านคน แล้วสนใจในศาสนาเท่าไร คนที่สนใจในศาสนามีประมาณส่วนน้อยมาก

แล้วส่วนน้อยประพฤติปฏิบัติ คนที่ประพฤติปฏิบัติเอาจริงจัง การที่จะรื้อภพหรือชาติ การที่จะออกจากภพมีเท่าไร แล้วการประพฤติปฏิบัตินี้ออกจากภพแล้ว เข้าไปแล้วทำไมกิเลสมันยังเข้ามาหลอกลวง เข้ามาทำให้เราหลงทางออกไป เราทำไมทำให้เราต้องออกก้าวเดินออกไปจากช่องทางที่เราจะเข้าไปทำให้หัวใจเราพันออกไป เห็นไหม พันออกไปจากกิเลส พันออกไปจากความยึดมั่นถือมั่น ความยึดมั่นถือมั่นของเราเนี่ยแหละมันทำให้เรามีคบอด

ถ้าเราไม่ยึดมั่นถือมั่น เห็นไหม ทางนี้จะสว่างโล่งไปข้างหน้าเลย เราทำไปตามหน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราคือสร้างเหตุเข้าไป ถ้าเราสร้างเหตุเข้าไป ทางจะเปิดให้หัวใจเราสามารถก้าวเดินไปได้ แต่ถ้าเราไม่สร้างเหตุของเราขึ้นมา กิเลสมันจะปิดมิดทันที ปิดมิดให้เราคาดคิดคาดหมายไปตามความเห็นของตัวเอง

พอความเห็นของตัวเอง นิกรรม กรรมคือการกระทำ แล้วถ้ากิเลสมันเป็นคนใช้ การกระทำนั้นมันทำเข้ากับกิเลส พอกิเลสทำสร้างกรรมอันนั้นแล้วมันก็หมุนไปในวัฏฏะ จิตนี้มันต้องหมุนไปในวัฏฏะ แล้วในเมื่อกิเลสพาจิตดวงนั้นทำการกระทำสิ่งนั้นไป มันก็ต้องผูกมัดไป เราจะทำเอากรรมแก้กรรม กรรมเพื่อจะชำระ เพื่อจะรื้อภพ รื้อเพื่อถอดเพื่อถอน เพื่อละเพื่อคลายออกไป ไม่ใช่เรื่องของการผูกมัด ถ้าเรื่องของกิเลสมันทำนี่เป็นเรื่องของการผูกมัด ผูกมัดให้เราเข้าใจตามความเห็นของเรา

ความเห็นของเรา ถ้าเราเห็นอย่างนั้นแล้วเราจงใจ เราตั้งใจทำของเรา เราตั้งใจทำตามกิเลส มันยึดมั่นถือมั่น กิเลสมันยึดแล้วมันเชื่อตามกิเลส พอกิเลสยึดไปแล้ว แล้วทำตามนั้นไป มันจะเป็นอกุศล เป็นเรื่องของอกุศลธรรม เป็นธรรมอย่างมีคบอด ธรรมมีคบอดผูกมัดให้ใจหมุนเข้าไปในวัฏฏะ

จิตดวงนี้มันหมุนโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แต่เราจะให้มันคลายตัวออกไปอย่างไรเท่านั้น ไม่ใช่ทำให้มันผูกมัดเข้าไปอีก ถ้าทำ กิเลสมันพาทำ มันจะผูกมัดเข้าไป แล้วมันจะหมุนเวียนไปนะ แล้วมันจะเอาความสุขมาจากไหนมาให้หัวใจ ความสุขของใจเอามาจากไหน

การประพฤติปฏิบัติมันจะได้ความสุขโดยปัจจุบันธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นก่อนคือความสุขในปัจจุบันธรรมในหัวใจของเรา มีความสุขของเราขึ้นมาก่อน ถ้าความสุขอันนั้นเข้ามาในหัวใจ มันจะว่าสิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันว่าเรามีความสุขของใจ ความสุขของใจคือการปล่อยวาง คือการโล่งว่าง ความสว่าง ความสบายใจอันนั้นมันว่างมาเรื่อยๆ สัมมาสมาธิ สมาธิเกิดกับเรา เรายังไม่รู้เลยว่าความเป็นสัมมาสมาธิ เพราะมันโล่ง มันว่าง

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เราว่าสมาธิมันต้องลมหายใจขาด ต้องลงดิ่งลงลึกลงไป อันนั้นเป็นอัปปนาสมาธิที่ว่าใจจะไม่รับรู้สิ่งใดๆ เลย เป็นอิสระเสรีของเขา โดยธรรมชาติของเรา มันเป็นที่ว่าดูดดื่มมากถ้ามีความสุขอย่างนั้น ถ้าจิตสงบขนาดนั้นจะมีความสุขมาก แต่ถ้ามันสบาย มันโล่งเข้าไป อันนี้ก็เป็ผล แล้วว่าเราประพฤติปฏิบัติแล้วไม่ได้ผลๆ

ได้ผล ผลคือความเราประคองใจของเราได้ ใจของเราเป็นสัมมาสมาธิ เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจะคิดให้ตัวเองพ้นออกไป ก้าวพ้นออกไปจากกิเลส เป็นผู้ที่มีความตั้งมั่น ตั้งใจหา ตั้งใจคือเจตนา เห็นไหม เจตนา เจตนาคือกรรม เจตนาคือเริ่มต้นของผลของกรรมที่จะเริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้นของการทำความดี เริ่มต้นจะทำการต่างๆ มันเรื่องของเจตนาทั้งหมด แล้วเราเจตนาสร้างคุณงามความดีกับใจของเรา มันจะไม่เป็นผล มันเป็ผลมหาศาลเลย เป็นความดีของใจดวงนั้นเลย

ใจดวงนั้นเริ่มต้นว่าเราจะทำความดี เราจะประพฤติปฏิบัติออกไปจากกิเลส เราตั้งใจของเราขึ้นมาแล้ว มันทำไมจะไม่เป็นผลของใจดวงนั้น มันเหมือนเข็มทิศที่มันชี้ไปสิ่งที่ดีแล้วใจจะก้าวเดินตามเข้าไป ใจก้าวเดินตามเข้าไป เราทำของเราเข้าไป มันจะว่าง มันจะสงบ มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันจะเป็นความพอใจของเรา นั่นนะความพอใจ เห็นไหม เจตนาของเราเป็นสัมมาสมาธิเข้าไปเรื่อยๆ

มรรคองค์แรกมันเกิดขึ้น ความคำริชอบ ความเห็นชอบ ความคำริชอบ ความคำริที่ว่าหัวใจเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ในจักรวาลนี้ไม่มีสิ่งใดๆ มีคุณค่าเท่ากับหัวใจของคน หัวใจของสัตว์โลกมีคุณค่าทั้งหมด เพราะเวลาสุขทุกข์ขึ้นมาหัวใจเป็นสิ่งที่กระทบ ร่างกายเป็นแค่เป็นเครื่องถ่ายทอดเท่านั้นเอง ถ่ายทอดความเย็นร้อนอ่อนแ็งเข้าไปถึงหัวใจ หัวใจเป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนกับความทุกข์ความทุกข์อันนั้นเท่านั้น

ถ้าหัวใจ สิ่งที่กระทบ เห็นไหม หัวใจถึงมีคุณค่าทั้งหมด แล้วหัวใจจะทรงตัวอยู่ได้ด้วยอะไร? ทรงตัวอยู่ได้ด้วยธรรม ถ้าไม่ทรงตัวอยู่ได้ด้วยธรรม มันจะมีกิเลสคอยผลักดันไป กิเลสจะควบคุมใจแล้วผลักดันให้ใจดวงนี้ไปตามอำนาจของกิเลส อำนาจของกิเลสมันจะให้ผลอะไรกับใจดวงนั้น มันก็จะหมุนไปในทางที่ว่าทุกข์ อกุศล บาปอกุศล ทำให้ความทุกข์ทั้งนั้น

แต่ถ้าสร้างคุณงามความดี ทำประพฤติกฎปฏิบัติมันจะก้าวพ้นออกไปจากภพไม่ได้ก็ให้มันจางคลายออกไป ให้มันเบาออกไป ทำคุณงามความดีนี้ภพมันจะเบาขึ้น เกิดในคุณงามความดีพาเกิด มันจะให้เรามีพรมีความสุขกับชีวิต เวลาชีวิตเราเกิดขึ้นมา เรามีความทุกข์ในชีวิตของเรา ทำไมชีวิตเราทุกข์ยากลำบากลำบากขนาดนี้ ทำไมชีวิตอื่นเขามีความสุขของเขา นั่นนะมันเป็นผลของการกระทำทั้งหมด ไม่มีเหตุจะไม่มีผล ถ้ามีเหตุแล้วมันถึงจะมีผลมา

ถ้าเราทุกข์เราจนของเรา เรามีทุกข์มีความหัวใจของเรา นั่นมันต้องมีเหตุสร้างเหตุมา ถ้าหัวใจของเรา เราดูความคิดของใจสิ ถ้าใจมันปล่อยวางนี่มันสบายใจทันทีเลย เห็นไหม แค่ว่าหัวใจ ถ้ามันยึดมั่นในความเห็นผิด ความเห็นของเรา เราคิดอะไรขึ้นมาแล้วก็แล้วแต่ เรายึดว่าเป็นความเห็นของเรา ทั้งๆ ที่เป็นความผิด แต่เราไม่เข้าใจว่าผิด เราจะยึดความเห็นอันนั้นเลย จนกว่ามันจะไปปลดเปลื้องได้ ถ้ามันปลดเปลื้องความเห็นอันนี้ออกไปจากหัวใจได้ มันจะโล่ง มันจะสบายมากเลยนะ

นี่เป็นความยึดมั่นถือมั่นของใจ ถ้าใจปล่อยวางมันจะมีความสุขขนาดไหน หัวใจมีความเห็นผิด มันจะยึดมั่นถือมั่นของมัน แล้วจะทำความอกุศล อกุศลเกิดจากตรงนี้ไง ตรงที่มันทำมันเห็น มันมีความรู้ของมัน แต่แล้วมันคิดว่าเป็นความรู้ถูกต้องของมัน แล้วมันทำของมันไป แต่ถ้ามันเป็นธรรมแล้ว ธรรมนี้มันมีเครื่องเทียบ เราชาวพุทธมีเครื่องเทียบเพราะอะไร เทียบกับจิตใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ทำสิ่งนั้น ไม่ให้ทำสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มันทำไปแล้วเป็นการผิดศีล ศีลต่างพร้อย เราทำให้ศีลต่างพร้อย ศีลขาด ศีลทะลุไป มันเป็นเครื่องเทียบเคียง เราถึงว่าเรามีกระจกเงาส่องเราอยู่แล้ว เรามีศีลส่องหัวใจอยู่แล้ว ศีลจะเป็นเครื่องส่องหัวใจว่าเรามีความถูกต้องหรือทำผิดขึ้นมา ถ้าศีลมันส่องใจขึ้นมา ใจมันเริ่มอยู่แล้ว ถ้าใจมันเริ่มมีศีลปกป้องมันมีรั้ว ศีลนี้เป็นรั้วครอบ รั้วของหัวใจ ทำให้ใจหดสั้นเข้ามา ไม่ไปตามอำนาจของเขา มันมีศีลครอบเข้ามา นี่ธรรม ศีลธรรมถึงเป็นประโยชน์กับหัวใจ

ศีลธรรมเป็นประโยชน์กับหัวใจ เพราะเราไม่รู้ เราไม่เข้าใจของเรา เรารู้ตามกิเลสมันจับไป รู้ตามกิเลสมันชักนำไป...รู้ รู้โดยอวิชา รู้เป็นพลังงานเฉยๆ แล้วกิเลสก็นำไป แล้วก็รู้ใหม่ด้วยวิชา รู้แล้ว วิชาคือศีลธรรมเข้าไปจับ เข้าไปแนบไปกับใจ รู้ด้วยศีลธรรม รู้ด้วยวิชา วิชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่ใช่วิชาของเรา เห็นไหม เราก็เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...รู้ รู้ด้วยวิชาขึ้นไป มันจะทำให้ใจสงบเย็นลง ถ้าใจของเราเริ่มสงบเย็นลง นั่นนะมันจะเริ่มจะก่อตัวขึ้นมาเป็นภวาสวะ เป็นภพของใจ ภพอย่างติดกับร่างกายนะ เรื่องของกาย เรื่องของกายคือเรื่องของตัวตน เรื่องของกาย เห็นไหม ใจมันติดตรงนั้น ใจมันอยู่ในร่างกายนี้ มันก็ยึดร่างกายนี้เป็นของเรา ยึดร่างกายนี้เป็นของเรา

ถ้าหัวใจของเรายังไม่ตั้งเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา มันคิดขนาดไหนมันก็คิดเป็นเรื่องของโลกเขา แต่ถ้าหัวใจของเราเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมาแล้วคิดแล้วพิจารณาเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ กรรมฐาน ๕ มันคิดข้อหัวใจของเราไว้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ จับต้องสิ่งนั้นแล้ววิปัสสนาใคร่ครวญให้ดูความเห็นตามความเป็นจริง ให้สอนใจให้มันฉลาด

ใจของเรามันโง่ นี่รู้ตามวิชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าคนเราเกิดมาต้องตาย สิ่งใดๆ เป็นของสกปรกเราก็อาบน้ำชำระล้างอยู่ อันนี้มันเป็นความเชื่อ เป็นความเชื่อ เห็นไหม เป็นความเชื่อในศีลธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นความเชื่อขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมาส่วนหนึ่งว่าสิ่งนี้เป็นเครื่องเตือนใจ เป็นการเตือนใจ แต่ไม่สามารถปลดเปลื้องได้

ถ้าคนจะสามารถปลดเปลื้องได้ มันจะต้องเห็นสภาวะตามความเป็นจริง เห็นไหม เห็นเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นอนัตตามความเป็นจริง เป็นสิ่งที่ยึดมั่นถือมั่น เป็นสิ่งที่ว่าเราจะอาศัยไม่ได้ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไว้วางใจไม่ได้ สิ่งนี้ถ้ามีลมหายใจเข้าหายใจออกเราก็อาศัยสิ่งนี้ตลอดไปได้ ถ้าวันไหนเราหายใจเข้า ไม่หายใจออก หายใจออก ไม่หายใจเข้า ลมหายใจขาดออกไปจากใจ สิ่งนี้ไม่ใช่เป็นของเรา สิ่งนี้เป็นธาตุของโลกเขา สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกเขา เราเข้ามาเกิดในสภาวะของมนุษย์เท่านั้น เราถึงได้สิ่งนี้เป็นร่างกายของเรา

มันไม่ใช่ของเรา แต่ความเห็นของเรามันยึดว่าเป็นของเรา ยึดว่าเป็นของเรา ความจิตใต้สำนึกนี้มันระลึก แต่ความเชื่อมันเชื่อว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ ความเชื่ออันนี้ มันถึงเป็นความ...

...ขั้น ๖ มั่นรักษาใจไว้ เห็นไหม รักษาใจไว้ ใจนี้เป็นภพอีกอันหนึ่ง ขั้นนี้เป็นอารมณ์ ขั้น ๖ เป็นอารมณ์หมุนออกไป นี่มันเป็นเหมือนเปลือกส้ม แต่มันก็รักษาใจไว้ รักษาใจไว้ด้วยอะไร? ด้วยขั้น ๖ ทำงานกันตลอดไป มันเป็นเงา เป็นเงาของใจ มันไม่ใช่ใจ สิ่งที่ไม่ใช่ใจ แล้วเป็นเงาของใจ เราไปแก้กันที่เงาของใจ เราไปแก้ตรงนั้น ถึงต้องมีความสงบเข้ามาแล้ววิปัสสนาเข้ามา ความเชื่อมั่นเป็นเงาของใจ พอเป็นเงาของใจ พอความเชื่อสงบ พอทำความสงบมากเข้าๆ มันเข้าถึงเนื้อของใจ พอเนื้อของใจนี้ ความคิดอันใหม่ ผู้ที่วิปัสสนา ผู้ที่เข้าไปตามความเห็นจริง มันจะเห็นปัญญาอันใหม่เกิดขึ้น ปัญญาอันใหม่เกิดขึ้นคือปัญญาความเห็นตามความเป็นจริงใจ

ความเชื่อ ปัญญาของความเชื่อของเรามันเป็นสัญญา สัญญาความคาดความหมาย เราคาดเราหมาย เราว่าไม่ใช่ของเรา เราความสิ่งที่ยึดต่างๆ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่ไม่ใช่ของเราๆ มันไม่ใช่ของเราด้วยสัญญา ด้วยสัญญาการศึกษา มา การเข้ามาแล้วความเข้าใจของใจมันก็ทำตามสัญญานั้น นี่มันเป็นอาการ มันเป็นเปลือกของส้ม มันไม่ใช่เนื้อของส้ม ถ้าไม่ใช่เนื้อของส้ม รสหวานมันอยู่ที่เนื้อของส้ม เห็นไหม เปลือกของส้มนั้นมันรักษาเนื้อของส้มไว้เท่านั้น

มนุษย์นี้มีธาตุ ๔ กับขั้น ๕...ขั้น ๕ นี่มันถึงสื่อเป็นสมมุติได้ สมมุติสัจจะตามแต่สื่อกัน ไปออกไปข้างนอก สื่อออกไปมันถึงป้องกันสิ่งนั้นไว้ มันถึงทำให้ภพนั้นผูกมัดไปกับใจ นี่การจะออกจากภพมันต้องออกอย่างนี้ ออกอย่างวิปัสสนาเข้าไปตรงนี้ไง ถ้าวิปัสสนาเข้าไปตรงนี้ เห็นตามความเป็นจริงเข้าไปบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะปล่อยวางเข้า ถ้าปล่อยวาง เห็นไหม ความปล่อยวางเฉยๆ ความปล่อยวางแล้วมันจะอาการว่าง มีความสุขของใจ ใจจะปล่อยวางแล้วแว้งแว้ง จะว่างมาก นี่ถ้าเราผลอ ส่วนใหญ่คนจะผลอ คนจะเข้าใจว่าอันนี้เป็นผล

ถ้าสิ่งที่ไม่เป็นผล นักประพฤติกปฏิบัติต้องพยายามต่อสู้ คนเราจะเอาชนะกิเลสได้ จะออกจากภพได้มันต้องใช้ความเพียร ใช้ความคมกล้าของธรรมจักร ความคมกล้าของธรรมจักรเข้าไปทำลาย ทำลายสิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นของใจ นั่นนะตัวตนของใจ ตัวตนของใจที่มันยึดมั่นถือมั่นร่างกาย มันยึดมั่นถือมั่นอยู่ตรงนั้น ต้องใช้ธรรมจักรหมุนเวียนเข้าไป วิปัสสนาเข้าไป ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะเห็นตามความเป็นจริงว่าไม่ใช่เรา มันจะแปรสภาพเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพจนไม่มีสิ่งใดยึดได้

สิ่งใดยึดได้มันมีความเข้าใจ พอเห็นว่ามันแปรสภาพ มันปล่อยวางแล้วมันจะปล่อยวางเข้ามาๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่อย่างนั้น จนกว่ามันจะปล่อยวางจนถึงที่สุด ถึงที่สุดมันเกิดขณะจิตขึ้นมา ขณะจิตที่พลิกใจ นั่นนะมันพ้นออกไปจากภพภพหนึ่ง ถ้าพ้นออกไปจากภพภพนี้ นั่นนะก้าวออก

จากภพ พอก้าวออกมาจากภพไปส่วนหนึ่งแล้วมันจะไม่เกิดอีกในสัตว์เครื่องจัน ในอบายภูมิ มันจะไม่เกิดในอบายภูมิ จิตนี้ยังไปเกิดอีกเพราะอะไร เพราะว่าภพมันมีละเอียดเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้าไป มันมีภวาสวะ กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะอยู่ข้างใน

แต่อันนี้เราชำระกันด้วยขันธ ขันธที่มันควบคุมจิตอยู่นี้ เราทำลายขันธที่จิตนี้ ทำลายขันธนี้ ออกไป ทำลายขันธกับจิตนี้ออกจากจิตออกไปส่วนหนึ่ง ความยึดมั่นถือมั่นเพราะขันธมัน ถ่ายทอดเข้ามาถึงร่างกาย ขันธ ๕ กับร่างกายนี้มันสื่อกันแล้วออกมาเป็นความรู้สึกยึดมั่นถือมั่น ออกไป เราพิจารณาร่างกาย ร่างกายอะไรก็แล้วแต่ มันจะปล่อยที่ขันธ ๕ สักกายทิฏฐิใจ ขันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ ๕

สักกายทิฏฐิ ขันธ ๕ นี้เป็นสักกายทิฏฐิ พิจารณากายแล้ว พิจารณากาย พิจารณาเกสา โลมานขา ทันตา ตโจนี้แหละ แต่เวลามันปล่อย มันปล่อยกันที่ขันธ ๕ นี้ ปล่อยที่สักกายทิฏฐิ สักกายทิฏฐิคือความยึดมั่นถือมั่น มันเป็นสังโยชน์ที่ผูกใจกับขันธนี้ไว้ด้วยกัน ทำวิปัสสนาเข้าไป จนทำลายสังโยชน์ที่เครื่องร้อยรัด สังโยชน์เครื่องร้อยรัดระหว่างกายกับใจให้เป็นอันเดียวกัน ให้มันยึดมั่นถือมั่น ระหว่างกายกับใจที่ขันธมันไปรับรู้ แล้วยึดกาย ขันธนี้กับหัวใจผูกกันด้วยสังโยชน์นี้ สังโยชน์จะขาดออกไป ขณะจิตที่ทำลาย ทำลายความขาดออกไปอย่างนั้น นั่นนะมันจะพ้นออกไปแล้วจะไม่เกิดในอบายภูมิ สิ่งที่ไม่เกิดอีก

แต่เกิดอีก ภวาสวะยังมีภพออยู่ มีภพยังต้องเกิดอีก ทำลายนี้ ภพนี้จะก้าวออก จะก้าวออกให้พ้นออกไปให้ได้ ทำความสงบเข้าไป ความสงบ ทำความสงบเข้าไป แล้วจับตัวนี้วิปัสสนาขึ้นไป ใหม่ เกสา โลมานขา ทันตา ตโจ เราปล่อยเข้ามาแล้ว แต่มันยังเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในเรื่องของกาย ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ อุปาทานของมันยังยึดมั่นถือมั่นสิ่งนั้นอยู่ ความยึดมั่นถือมั่นนี้เป็นความเห็นผิด ความเห็นผิดเป็นเรื่องของกิเลส มันมีความสุข มันปล่อยวางเข้ามาชั้นหนึ่ง แต่ความเห็นผิดมันยังเห็นผิดในเรื่องของธาตุ เรื่องของธาตุมันเป็นอุปาทานยึดมั่นถือมั่น

ความเห็นผิด เห็นใหม่ ความเห็นผิดมันหลอก สิ่งที่หลอกคือความคิดของเรา ความคิดของเรา มันก็ปลิ้นปล้อนหลอกลวงให้เราคล้อยตามความเห็นของเราไป ความเห็นของเราไปมันก็ไปตามความเห็น เห็นว่า “จะเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น ธรรมจะเป็นอย่างนี้ ธรรม...” นี่มันทำให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติหลงทางออกไป เน้นฆ่าเสียเวลาในการเดินจะเข้าหาภวาสวะ เข้าหาจุดของที่เราควรชำระกิเลส

มันเป็นการส่งออก เป็นการให้ความคิดนี้ออกไปข้างนอก ความคิดออกมาเรื่องธรรม เรื่อง วิเคราะห์วิจัยธรรม วิเคราะห์วิจัยธรรมเรื่องของข้างนอก เรื่องของข้างนอกแล้วมันถึงไม่มีความ สงบเข้ามา เราวิเคราะห์วิจารณ์ขนาดไหนก็แล้วแต่ มันเป็นสมมุติโลก มันเป็นโลกิยะๆ สิ่งที่เป็น โลกิยะคือเรื่องภายนอก เรื่องภายในชำระกิเลสมันเป็นเรื่องของใจ

เรื่องของใจ เรื่องภายในหันกลับเข้ามาหาความเห็นของใจ มันต้องทำความสงบเข้ามา ความ สงบของใจเข้ามาจับต้องสิ่งนี้ ถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้วิปัสสนาเข้าไป วิปัสสนาเข้าไป จับต้องได้แล้วถึง วิปัสสนา วิปัสสนาจนกว่ามันจะเห็น มันกลับไปเป็นสถานะของเขา สิ่งที่ยืนมาเป็นกายเป็นจิตนี้ มันต้องแปรสภาพ แต่มันแปรสภาพนี้ต่อเมื่อมันแปรสภาพตามธรรมชาติของมัน ชีวิตหนึ่งหลุด ออกไปจากร่างกายนี้ ร่างกายนี้ต้องเนาเปื่อยเป็นธรรมดา ไม่มีแก่นสารแม้แต่ในภพชาติใดภพชาติ หนึ่งเลย แก่นสารของร่างกายกับจิตใจนะ แก่นสารของความสุขความทุกข์มันก็สะสมไปในหัวใจ นั้น มันต้องคืนสภาวะต่างๆ ให้กับธรรมชาติทั้งหมดเลย

เรื่องของร่างกายนี้มันจะกลับไปสู่ธรรมชาติ คือว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ ต้องกลับไปเป็น ธรรมชาติของเขา ใจนี้ก็จะต้องไปเกิดตายๆ โดยธรรมชาติของมันด้วยบุญกุศล อกุศล เห็นไหม มัน เป็นสมมุติชั่วคราวๆ ที่เราได้สถานะหนึ่งๆ มาเท่านั้นเอง มันจะไม่มีแก่นสารกับชีวิตนั้นเลย ชีวิต นั้นหมุนไปเวียนไปตามสถานะที่ว่าอกุศลหรือบุญกุศลทำให้เกิดขึ้นดีหรือชั่ว พาชีวิตนั้นก้าวเดิน ต่อไป วนอยู่ในวัฏฏะนี้ตลอดไป

ถ้ามันไม่มีสิ่งนั้น ถ้าปัญญามันใคร่ครวญสิ่งนี้เข้ามา มันเห็นสภาวะอย่างนั้นแล้วมันถึงจะ เริ่มมีกำลังใจ มีความเห็น มีกำลังใจ มีแก้ไขเข้ามาประพฤติกปฏิบัติ มันจะย้อนกลับเข้ามาทำความ สงบของใจ ย้อนกลับมาทำความสงบของใจ สงบเข้าไปๆ แล้วก็ตั้งมันขึ้นมาด้วยความสงบด้วย มี ความสุข ถ้ามีความสงบเข้ามามันปล่อยวาง มันเป็นภาระ ปลดเปลื้องภาระมันจะมีความสุขของ มันต่อไป แล้วมันจะปล่อยวางสิ่งนั้น นั่นนะจับต้องสิ่งนั้น จับต้องสิ่งนั้นเป็นแก่นเข้ามา มีความ สงบลึกซึ้งเข้ามา แล้วยกขึ้นวิปัสสนา

วิปัสสนา เห็นไหม วิปัสสนาในธาตุขั้นๆ ในธาตุที่ไม่ใช่เรา มันไม่ใช่เรา มันเป็นเรื่องอยู่ อาศัยชั่วคราว แต่เราจะอยู่อาศัยไปก่อนก็ได้ไม่ใช่หรือ... ไม่ใช่อย่างนั้น เราต้องพิจารณาให้เห็น สภาวะแบบนี้ คือตายก่อนตาย คือรู้สภาวะตามความเป็นจริง คือเราต้องสลัดเขาออกก่อน คือต้อง

ให้หัวใจนี้สละธาตุขันธ์ออกไปจากใจให้ได้ก่อน ใจนี้เป็นอิสระออกมา ออกจากภพออกอย่างนี้ใจ
ออกจากความยึดมั่นถือมั่นของใจในการอุปาทานนั้น

ความยึดมั่นถือมั่นของกาย เห็นไหม ในเรื่องของเกสา โลมา นขา ทนต์ตา ตโจ เราวิปัสสนา
เข้ามาแล้วเราก็ปล่อยวางเข้ามาแล้ว มันเป็นอิสระเข้ามา มันเป็นครู มันเป็นการเทียบเคียงว่าสิ่งนั้น
เป็นสัจจะความจริงถ้ามันปล่อยวางเข้ามาได้ นี่มันปล่อยวางเข้าไปข้างใน สิ่งที่จะปล่อยวางข้างใน
ก็เหมือนกัน ถ้าเราจับต้องสิ่งนี้ได้ มันจะปล่อยวางสิ่งนี้ได้ ปล่อยวางสิ่งนี้ เห็นไหม ใจมันปล่อย
วางได้ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่นามธรรมมันยึดอยู่ กิเลส สังโยชน์มันยึดอยู่ สังโยชน์ ความเข้าใจ
ผิดมันยึดมั่นถือมั่นอยู่

มันปล่อยความยึดมั่นถือมั่นได้ มันปล่อยความยึดมั่นถือมั่นด้วยปัญญาญาณ เห็นไหม
มรรคอรិสังข์ ปัญญาญาณของเราที่จะสร้างขึ้นมามี ปัญญามันต้องสร้างขึ้นมาจากหัวใจดวงนั้น
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ไขเรื่องใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรีย
สาวกต่างๆ ก็แก้ไขเรื่องดวงใจของพระอรียสาวกต่างๆ ไป พันไปใจเป็นดวงๆ ไป ใจของผู้ข้อง
เกี่ยวก็ต้องปลดเปลื้องด้วยใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงต้องทำความสงบเข้ามาเพื่อสร้างสมบารมีขึ้นมา
สร้างสมสัมมาสมาธิขึ้นมา

ถ้าสัมมาสมาธิเกิดขึ้นมานี้มันเป็นเครื่องมือ มันเป็นพลังงานที่จะเข้ามายกขึ้นวิปัสสนาได้
ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิเข้ามามันก็วนอยู่ในโลกียะ วนอยู่ในโลกนั้นอยู่ตลอดไป มันจะวนอยู่ในโลก
ไปมันก็เป็นโลกของเขา เห็นไหม ถ้ามันทำสัมมาสมาธิเข้ามา มันวนกลับมา ดึงให้กระแสนั้น
เข้ามา สั้นเข้ามาจนเป็นหนึ่งเดียว เห็นไหม หนึ่งเดียวที่ไม่ส่งออกไป นั่นเป็นสัมมาสมาธิ

สติ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ความการงานชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกรชอบ มันจะ
เกิดขึ้นจากตรงนี้ เห็นไหม เกิดขึ้นจากตรงนี้ต้องยกขึ้นวิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนา ทำวิปัสสนา
ขึ้นมาได้ วิปัสสนาขึ้นมาได้ นั่นนะ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ความสงบเข้ามา ทำความ
สงบเข้ามาเป็นสมถกรรมฐาน ยกขึ้นวิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานชำระล้างเข้าไป ชำระ
ล้างจิตเข้าไปๆ จนมันหลุดออกไป เห็นไหม โลกนี้ร้ายเป็นหน้ากลอง ขาดออกไปจากใจ ความ
อุปาทานยึดมั่นถือมั่นนี้ไม่มี กายกับใจแยกออกจากกันล้วนๆ เลย

นั่นนะพาก้าวออกจากภพ ออกจากภพอีกส่วนหนึ่ง ใจจะเว้งว่าง จะมีความสุข นี่ออกจาก
ภพมันต้องออกอย่างนี้ ออกจากภพมันต้องออกจากการประพฤติปฏิบัติ ออกจากภพมันต้องออก

จากการแก้ไขดวงใจ เพราะใจมันเป็นตัวภาวสวะ ตัวหัวใจอยู่ภายใน ใจตัวใจมันอยู่ที่ใจนี้ ใจนี้ต่างหากไปเกิดไปตาย ถ้าเราชำระตรงนี้ได้มันจะไม่เกิดไม่ตายต่อไป แล้วมันจะมีอยู่ของมันอยู่

ออกจากภพ เห็นใหม่ว่าออกจากภพ ตามธรรมดา ภพออกจากใจต่างหาก ทำลายภพชาติ ออกไปจากใจต่างหาก ภพชาติออกไปจากใจ ออกไปจนหัวใจนี้เป็นอิสระขึ้นมา หัวใจมีอยู่ ภพชาติไม่มี หัวใจยังมีความเป็นสถานะของใจ นิพพานมีอยู่นั้นะ นิพพานเป็นนิพพาน เห็นใหม่ นิพพานเป็นหัวใจที่มีความสุขอันนั้น มีความสุขที่ว่าอยู่ในหัวใจที่ใจที่เป็นนิพพาน นั่นมันเป็นสภาวะที่ของเขาอยู่อย่างนั้น แต่มันต้องก้าวเดินออกไป ต้องทำสมควรแก่ธรรม

ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมต้องทำมัชฌิมาปฏิปทา กลางของธรรม ไม่ใช่กลางของเรา กลางของเรานั้นเป็นกลางความเห็น กลางตามความคิด ตามกิเลสว่าเป็นความเป็นกลาง ตามกิเลส ความเป็นกลางมันไม่มีมัชฌิมาปฏิปทา มันชำระกิเลสไม่ได้หรอก มันชำระกิเลสไม่ได้ มันทำลายไม่ได้ มันก็เวียนอยู่ในหัวใจ มันก็จะเจริญแล้วเสื่อมอยู่อย่างนี้

เวลาทำใจสงบขึ้นมามันจะเจริญขึ้นมา พอเจริญขึ้นมาแล้วมันก็จะเสื่อมไป ความเสื่อมของใจ นั้นนะ เพราะอะไร เพราะไม่ได้ชำระกิเลส ถ้าชำระกิเลสแล้วมันจะเสื่อมใหม่ เสื่อมไปได้อย่างไรในเมื่อมันเป็นอนุปปชธรรม สิ่งที่เป็นอนุปปชธรรม เจริญแล้วจะไม่มีวันเสื่อม จะไม่แปรสภาพอีกเลยถ้าชำระแล้วขาดออกไป จะไม่มีแปรสภาพ แล้วจะทำให้ใจดวงนั้นมันคงขึ้นมา มีความรู้กับใจดวงนั้น มีสถานะที่ใจมันรับรู้ของมันเอง มันเป็นที่รู้อยู่ในใจดวงนั้น เป็นอหังการใจดวงนั้น รู้ตามความเป็นจริง เห็นใหม่ นั่นนะอันนี้มันเป็นครูสอนให้พยายามแสวงหา พยายามจะค้นคว้า

กามภพ ภพของกาย ภพของการอุปาทาน ภพของกามภพ ภพอยู่ในหัวใจนั้นนะ เพราะหัวใจนั้นเป็นกาม กามเราเข้าใจกันว่าเป็นเรื่องของกาย เรื่องของกาย เรื่องของการสมสู่กัน แต่มันไม่ได้คิดว่าความจะคิดอย่างไรก็แล้วแต่ มันจะต้องเกิดขึ้นมาจากหัวใจความคิดก่อน ถ้ากามมันไม่มีความหัวใจริเริ่มขึ้นมามันจะเอามาจากไหน ความรู้สึกของร่างกายมันมีมาจากไหน? มันมีมาจากใจก่อนใช่ไหม

สิ่งที่มีมาจากใจก่อนขึ้นมา มันต้องจับ นี่จับกามราคะ จับอสุภะอสุภัง ความสกปรกโสภณของใจ ใจมันสกปรกโสภณมันถึงได้ทำสิ่งนี้ออกมา ถ้าใจมันสะอาดแล้วมันจะไม่ทำสิ่งนี้ออกมา ขี้บวก ขี้ลอบ ในหัวใจนั้นมันทำงานกันแล้ว ถึงได้ความคิดออกมา นี่สิ่งที่สร้างโลก เวลาทำไม

พราหมณ์ไปบอกพระพุทธเจ้าว่าพระพุทธเจ้าสอนเรื่องการทำลายโลก สอนเรื่องของการตัดช่วงของโลก

พระพุทธเจ้าบอกว่า ไม่ใช่ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนเรื่องการตัดช่วงว่าทำลายโลก พระพุทธเจ้าสอนเรื่องการทำลายความคิดของใจต่างหาก เรื่องของภพของใจ เรื่องของกามของใจ ทำลายภพตัวนี้ต่างหาก

เรื่องของโลกมันเป็นเรื่องของโลกเขา โลกเป็นหมูสัตว์อยู่ตลอดไป แต่เรื่องของกายมันเป็นเรื่องของกาย เรื่องของใจมันเป็นเรื่องของใจ แต่ใจมันผูกพัน เกี่ยวพันแล้วมันรักสวยรักงาม ความสวยงาม ความคู่คิดของใจมันเป็นอสุภะอสุภัง ต้องเอาอสุภะอสุภัง ถ้าจับได้มันเป็นอสุภะความที่เป็นอสุภะเพราะอะไร เพราะว่ามันชุ่มไปด้วยเลือด ร่างกายนี้มันชุ่มไปด้วยเลือด ชุ่มไปด้วยสิ่งสกปรกโสภม เราสะสมเข้าไป เห็นไหม ถูหนังนี้ปกไว้ด้วยความสกปรก

แล้วหลงสิ่งนี้ไง หลงความสกปรกโสภม เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นถูหนังที่ห่อหุ้มไว้ นั่นเราพิจารณาภายนอกเข้ามา แต่พิจารณาภายในเข้ามามันเป็นความสกปรกโสภมในหัวใจ เป็นความสกปรกโสภมของเลือดเนื้อในร่างกายนั้น ถ้ามันเป็นเลือดเนื้อ เห็นไหม ลอกหนังออก ถ้ำลอกหนังออก ความเป็นเลือดแดงออกไปเป็นความสกปรกโสภมของร่างกายนั้น แล้วร่างกายนั้นมันสวยงามไปไหน

นั่นนะอสุภะกับสุภะ ความผูกพันของใจ ใจมันติดกับความสวยงาม แล้วถ้าเราเอาอสุภะเข้าไป อสุภะนี้เป็นธรรม เป็นธรรมเข้าไปแก้ไขความผูกพันของใจ ความผูกพัน ความยึดมั่นถือมั่นของใจ ใจยึดมั่นถือมั่นในความเห็นของตัวเอง เห็นไหม ใจคู่คิดกับความสวยรักงาม รักความเห็นของตัวเองอยู่ในหัวใจนั้น แต่ความจริงมันเป็นความสกปรกโสภม แต่มันเป็นความหลงของใจ

ใจมันหลงใจ ใจมันหลงมันว่ามันสะอาด ความสะอาด ความสวยงาม ความน่ารักน่าชอน น่าใคร่ในสิ่งนั้น นั่นนะคือกาม คือกาม ถ้ากามสิ่งนั้นไม่มี มันไม่เกิดจากตรงนี้ มันจะสือออกไป ความหมายได้อย่างไร มันต้องสือในตัวมันเองก่อน เห็นไหม ตัวเองมันสือออกมาเป็นกามแล้วมันจะสือออกไปข้างนอก นั่นนะจับกามภพให้ได้ ถ้าจับกามภพได้จะทำลายกามภพ

ถ้าจับทำลายกามภพไม่ได้ สิ่งนี้เป็นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วปัญญาของเราเกิดขึ้นมาหรือยัง ถ้าปัญญาของเราจะเกิดขึ้นมาได้ ถ้างานจะชอบขึ้นมามันต้องจับต้องสิ่งนี้ได้ ถ้าจับต้องสิ่งนี้ได้ จับต้องอสุภะอสุภัง ถ้าจับต้องไม่ได้ เห็นไหม มันจะเว้งว้าง ภายกับใจแยกออกจากกัน มันจะเว้งว้างไปหมดเลย เว้งว้างไปหมดแล้วจับต้องอย่างไร

นี่ความสงบของใจมันต้องมีเข้ามาก่อน ความสงบของใจเข้ามาแล้วใคร่ครวญขึ้นไปๆ มันจะจับต้องได้ สิ่งที่จับต้องได้มันเป็นสมบัติอย่างมหาศาล เหมือนเราจะเอาเสื้อในถ้าเสื้อ เราต้องมีความกล้าหาญนะ เสื้ออยู่ในถ้ำนั้น แล้วเราจะเข้าไปในถ้ำนั้น เราจะไม่คิดว่าเสื้อนั้นจะขบกัดเราหรือ อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันจะหักกลับเข้ามา มันขอกใจ ถ้าหัวใจมันคิดออกไปข้างนอกนะ คิดแต่เรื่องของโลก คิดแต่เรื่องสิ่งต่างๆ ที่มันพอใจจะคิดออกไป มันเป็นเรื่องธรรมดาของโลก เขา มันพอใจ มันเป็นไปได้

เหมือนกับกระแสน้ำที่ไหลออกไป กระแสน้ำที่จะทวนกลับขึ้นมามันเป็นเรื่องที่มีห้ศรรยขึ้นมาก กระแสน้ำไม่มีทวนกลับ แต่กระแสของธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกต้องทวนกลับตลอด กระแสของธรรมต้องทวนกลับเข้าไป กลับเข้าไปจับต้องสิ่งนั้นเข้าให้ได้ นี่กระแสของธรรม กระแสของหัวใจ หัวใจนี้เหมือนกับน้ำ เหมือนกับความคิดเห็น มันพุ่งออกไป ความเห็นคิดออกไปข้างนอก มันไม่เคยย้อนกลับเข้าไปจับต้นของความคิดของมันขึ้นมาเลย ความคิด ต้นของความคิดที่มันคิดออกมา มันจับต้องไม่ได้

นั่นนะถ้าเราพยายามทำความสงบเข้ามา ความสงบของใจมันเริ่มจะยึดอยู่กัน ยึดอยู่กระแสของใจไม่ให้ออกไปได้ พอเริ่มความสงบของใจ มันเริ่มจะมีพลังงาน จะยึดอำนาจกระแสที่มันไหลออกไปได้ พอมันมีกำลังขึ้นมา มันก็เริ่มจะยึด แล้วเราก็ต้องอาศัยสิ่งนี้เริ่มจะยึดด้วย แล้วอาศัยสิ่งที่ว่ามันจะยึดกับอะไร มันจะเกาะเกี่ยวกับสิ่งใด แล้วมันจะไม่ไหลตามไปกับกระแส เห็นไหม มันก็ต้องเกาะเกี่ยวกับความเป็นอสุภะสิ เกาะเกี่ยวกับกามราคะ กามภพไป

ภายกับใจ จับสิ่งใดๆ ก็ได้ที่หัวใจมันเกาะเกี่ยว จับสิ่งนั้น เห็นไหม ถ้าจับสิ่งนั้น จับกายได้ มันก็เป็นอสุภะถ้าพิจารณา ถ้าจับกายได้มันเป็นชั้นรั้นละเอียดอยู่ภายใน นั่นนะจับสิ่งนั้นได้ขึ้นมา ถ้าจับสิ่งนั้นแยกออก พยายามวิปัสสนาออก

สิ่งที่วิปัสสนามันเป็นงานอันอย่างละเอียด งานอย่างละเอียดแล้วการต่อสู้อันอย่างละเอียด อวิชชาอย่างละเอียด เห็นไหม กามภพมันต้องรักษาสถานะของมัน มันจะปลิ้นปล้อน มันจะ

หลอกลวงตลอดไป ความหลอกลวงว่าสิ่งนี้ทำมาทำนี้แล้วหยุด สิ่งนี้เป็นผลงานของงาน แล้วใจความสงบเข้าไปๆ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ มันเป็นอย่างนั้นเพราะมันว่างไปตามความเห็นของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นอย่างนั้นแล้วธรรมที่มันศึกษามา

ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เพื่อที่จะชำระกิเลส เห็นไหม กิเลสเอาธรรมอันนั้นเป็นเครื่องมือหลอกเรา หลอกว่าเราประพฤติปฏิบัติสมควรแก่ธรรมสิ่งนั้นแล้ว เป็นธรรมสิ่งนั้นต้องกับธรรมสิ่งนั้น เป็นผลแล้ว ให้เราปล่อยวางแล้ว แล้วเราก็ปล่อยวาง เราก็เชื่อ พอเชื่อออกมา ปล่อยวางออกมา ปล่อยวาง มันเสื่อมไป พอมันเสื่อมไป อาการมันเกิดขึ้นมา

อ้าว! มันไม่ใช่ มันไม่ใช่...สิ่งใดๆ ก็แล้วแต่ประพฤติปฏิบัติไป มันต้องวิปัสสนาไปแล้วมันว่าง มันปล่อย ปล่อยอย่างนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่านะ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ จนมันปล่อยขาดไป มันต้องมีสิ่งบอกเหตุ มันต้องมีสิ่งใดๆ หลุดออกไปจากใจสิ มันต้องมีสิ่งที่ว่าขั้นกับใจมันต้องขาดออกไปจากใจ เห็นไหม สิ่งที่ย่างล้างมันขาดออกเป็นชั้นๆ ขึ้นมา

ทำไมสิ่งนี้จะไม่มีสิ่งใดบอกเหตุล่ะ มันจะมีบอกเหตุ แล้วบอกเหตุอย่างมหาศาล มันเป็นเรื่องที่เห็นกันตรงหน้า มันจะเป็นการกระเทือนเลื่อนลั่นใจ กระเทือนเลื่อนลั่นเพราะอะไร เพราะเป็นกามภพ เพราะการตัดภพตัดชาติ เห็นไหม ออกจากภพ ออกจากกามภพ มันจะกระเทือนเลื่อนลั่นถึงกามภพทั้งหลายที่ว่าใจดวงนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก นี่วิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถึงที่สุดแล้วมันต้องเป็นตามความเป็นจริง จะเป็นกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะเห็นสภาวะอย่างที่ว่าใจดวงนั้นเห็นแล้วปล่อยวางตามใจดวงนั้นออกไป นั่นนะเป็นอกุปกรรม เป็นสัจจะความจริงของใจดวงนั้น เป็นอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เกิดขึ้นพร้อมกันแล้วปล่อยวางออกไป ครั้น! ออกไป ใจหลุดออกไปเลย นั่นนะกามภพหลุดออกไปจากใจ

เห็นไหม เราทำลายภพออกไปจากใจ นั่นนะกามภพ แล้วอวิชชาล่ะ นี่ตัวภวาสวะแท้ล่ะ ตัวภวาสวะ ตัวที่จะเป็นภพแท้ที่จะเข้าไปหาภพไป ตัวเข้าไปหาภวาสวะ นี่ตัวภวาสวะ ตัวภพแท้ มันอยู่ตรงนั้น ตัวนี้หลุดออกไปจากกามภพ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา รูปราคะ อรูปราคะ นั่นนะรูปพรหม อรูปพรหม ใจ ภพดวงนี้มันสืบต่อได้ มันสืบต่อเข้ากับสิ่งนั้นได้ ถ้ามันสืบต่อเข้ากับสิ่งนั้นได้ มันก็ไปเกิดกับตรงนั้น

สิ่งที่มันจะไปเกิดกับตรงนั้น เราทำลายมันเข้า วิปัสสนาซ้ำเข้าไปๆ แล้วมันคลายออกมา คลายออกมา มันจะปล่อยวางอีกชั้นหนึ่ง พอปล่อยวางอีกชั้นหนึ่ง ทีนี้ต้องจับภวาสวะให้ได้แล้ว

การจับภวาสวะนี้ใช้ความละเอียดอ่อนของใจ มรรคญาณเกิดขึ้นในประพฤติกปฏิบัติของเรา มรรคญาณเกิดขึ้นมา เราประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เราก้าวเดินขึ้นมาของเราตลอดขึ้นไปแล้ว ความชำนาญของเราเกิดขึ้น เพราะใจดวงนี้มันเป็นใจที่ว่าช้าของแล้ว ใจช้าของกับการงาน ทำงานขึ้นมาตั้งแต่ ล้มลุกคลุกคลานขึ้นมา จนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา นี้จับสิ่งนั้นจะทำลายสิ่งนั้น

จับภวาสวะได้ จับภวาสวะ พอตัณห์จับตัณห์ ตัวหัวใจ ตัวนั้นที่มีภวาสวะนอนเนื่องอยู่ในใจ อนุสัยที่นอนเนื่องอยู่ในใจ สิ่งที่ว่าเป็นสิ่งขึ้นเดียวกัน แต่ทับซ้อนกันด้วยใจเป็นอันหนึ่งแล้วภวาสวะทับซ้อนใจอยู่ ตัวนี้เป็นตัวปฏิสนธิวิญญูณ ตัวนี้เป็นตัวที่ว่าพาเกิดพาทายมาในวิญญูณมาตลอดไปไม่รู้ถึงภพก็ชาติ ตัวนี้ไม่มีใครเคยเห็นมัน

สิ่งที่ทำลาย ทำลายตัวตน เราวิปัสสนาจนตัวตนปล่อยไป จนอุปาทานปล่อยไป จนกามภพปล่อยไป อันนั้นมันเป็นเรื่องที่เป็นขั้นที่ปล่อยออกจากใจ เห็นไหม สิ่งที่เป็นขั้นที่ปล่อยออกไปจากใจ ทำให้ภพชาติสั้นเข้ามาๆ ภพชาตินี้สั้นเข้ามา ออกจากภพ ออกมาเรื่อยๆ ออกไป เห็นไหม ทำลายไปจนไปถึงตัวมันเอง แล้วต้องทำลายตัวมันเอง เห็นไหม จับตัวมันเองได้ แล้วพอจับตัวมันเองได้นี่งานมหาศาล งานอันประเสริฐของนักปฏิบัติ

ผู้ที่รู้สัตว์ขันธ์สัตว์ รู้จักรกรรมของตัวเองได้ ผู้นั้นเป็นผู้ที่ประเสริฐ ผู้ที่ประเสริฐจับต้องสิ่งนี้ได้ นั่นละคือตัณห์ ทำลายภพนี้ออกจากใจ ออกจากภพ นี้ออกจากภพโดยธรรมชาติของมัน เราได้ก้าวเดินออกจากภพ พ้นออกไปจากภพ ใจดวงนั้นประเสริฐ นั่นนะออกจากภพตามหลักการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ แล้วเราก้าวเดินตามธรรมนั้น ถ้าใจก้าวเดินตามธรรมนั้นจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น ถ้าใจก้าวเดินตามความเห็นของตัว เดินตามธรรมนะ เข้าใจว่าตัวเองประพฤติกปฏิบัติธรรม แล้วเดินตามธรรมของตัว กิเลสมันสอน กิเลสมันปลดเปลื้อง กิเลสมันบังตา ถ้ากิเลสมันบังตา การประพฤติกปฏิบัติของเรามันจะไม่ได้ผล ไม่ได้ผลตามสิ่งที่ว่าเป็นสังฆธรรม

มันต้องปฏิบัติธรรม เห็นไหม ปฏิบัติธรรมแล้วสมควรแก่ธรรม ให้ธรรมนั้นเป็นเนื้อหาสาระ หน้าที่ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติต้องสร้างเหตุ เหตุที่เราสร้างขึ้นมา ประพฤติกปฏิบัติ เห็นไหม เรามาฟังธรรม เรามาฟังประพฤติกปฏิบัติ อันนี้เป็นการสร้างกุศลทั้งหมดเลย

การฟังธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นผลประเสริฐที่สุด การฟังธรรมซึ่งๆ หน้า การฟังธรรมที่ในการต่อหน้า การให้ธรรมเป็นทานเป็นบุญมากที่สุด การสละทานเราให้ทาน ให้ธรรมเป็นทาน เป็นบุญกุศลที่สุด แต่เราให้ธรรมนี้ ให้ขณะที่ฟังธรรม เราให้หัวใจของเราได้รับผลของทาน ได้รับผลของธรรม ธรรมที่เราจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจก็แล้วแต่ เราได้ยินได้ฟังอยู่เพื่อจะคัดแปลงหัวใจของเรา ใจของเราให้ได้รับผลของธรรมอันนั้น ให้ธรรมนั้นเข้าถึงหัวใจ นี่การประพฤติปฏิบัติของเรามันถึงว่าเป็นบุญกุศลของเรา เป็นบุญกุศลของเราที่เราจะต้องรู้สัตว์ขันธ์สัตว์ รื้อหรือพญามารออกจากใจของเรา เราเท่านั้นที่จะมีความวิริยอุตสาหะ มีความเป็นไปได้อาจมีความเป็นตามสัจจะความเป็นจริงที่ว่าเราจะรู้เอาวิชชาออกไปจากใจ

ถ้าเราจะรอให้คนอื่นทำให้เรา เราจะรอกาลเวลาที่มันจะเป็นไปเมื่อไหร่ มันจะเป็นไปหรือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือมีผู้วิเศษจะมาค้นให้เรา มันเป็นไปไม่ได้หรือ มันเป็นไปไม่ได้เพราะว่ามันลึกซึ้ง ความลึกซึ้ง เห็นไหม กษัตริย์ในครั้งพุทธกาลที่ไม่เชื่อนรกสวรรค์เอาคนมาจับ สับจนละเอียดเพื่อจะหาดวงใจของสัตว์โลกนั้น...ไม่มี พยายามเอาคนมา เอานักโทษมาขังไว้ เอานักโทษมาใส่ในหม้อดิน ปิดไว้ เพื่อจะหาวิญญาณ...หาไม่เจอ หาตัวเองก็หาไม่ได้ หาข้างนอกก็หาไม่ได้

นี่ความลึกซึ้งมันลึกซึ้งอย่างนั้น มันหาไม่ได้ มันหาไม่เจอ ถ้าไม่ทำตามธรรม ถ้าทำตามธรรมนะ ตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำสัมมาสมาธิ ทำความสงบของใจ นี่มันเจอได้ มันเจอได้ ถึงว่าต้องก้าวเดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก้าวเดินตามนั้น แล้วเราไม่คว่นได้ ไม่คิดคว่นได้ ไม่คิดอยากได้ด้วยความเห็นของกิเลส มักได้ใจ ทุกคนต้องถามหาทางลัดทั้งนั้นเลย จะประพฤติปฏิบัติแล้วจะถามหาว่า ทางไหนเป็นทางลัด ทางไหนจะเป็นทางที่สะดวกที่สุด แต่ไม่ได้คิดถึงว่าทางตรงไป ทางตรงเข้าหาหัวใจ

มรรคอรียัจจังเป็นทางตรงที่เข้าหาหัวใจ ทางตรงที่เข้าไปชำระกิเลส ทางตรง เห็นไหม แล้วเราหาแต่ทางลัดกัน แล้วทางตรงก็ไม่เคยเห็น หาทางลัดแล้วเราก็ดิ้นอ้อมไป ดิ้น โกงดิ้นอ้อม คิดว่าเป็นทางลัด ทั้งๆ ที่อ้อมไป โกงไป เชื่อตามลัทธิต่างๆ ไป จนก้าวเดิน จนหลุดออกไปจากกระแสของมรรคอรียัจจังมากมายเลย

มรรคอรียัจจังนี้มันอยู่ที่ในหัวใจของเรา มรรคนี้คือมรรคญาณ เห็นไหม มรรคญาณเกิดขึ้นจากพลังของใจ มรรคญาณไม่ใช่เกิดขึ้นจากพลังงานต่างๆ นะ มรรคญาณของหัวใจดวงนั้น

มันถึงจะไปชำระกิเลสในหัวใจดวงนั้น มรรคญาณที่เกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้นที่มีกิเลส ที่ว่ามีภาว
สภาวะ ที่มีภพปกคลุมอยู่นั่นละ มันต้องเกิดจากตรงนั้น

พอมีสัมมาสมาธิเกิดขึ้นมันทำให้กิเลสนี้ยุบยอบลง มันมีโอกาส มีช่องให้ได้รับการประพฤติ
ปฏิบัติ ให้ได้ช่องในการวิปัสสนา แล้วมันจะปล่อยวางขั้นๆ เข้ามา แล้วมันก็จะปิดบัง
ปล่อย ปิดบังออกไปด้วยอำนาจของกิเลส แต่ธรรมเราไปเบิกออกๆ เบิกออกจนเข้าไปจนถึงตัว
ของภพไป ตัวของภพ จนจับต้องตัวของภพได้

พอจับต้องตัวของภพได้ พลิกภพมันก็จบสิ้น เห็นใหม่ นี่ สอุปาทิเสสนิพพาน สิ่งที่เป็นสอ
ุปาทิเสสนิพพานคือว่าเป็นพระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ นี่ทำลายภพออกไปจากใจทั้งหมด แล้ว
ร่างกายนี้ก็อยู่โดยปกติธรรมดา รอแต่เวลา รอแต่กาลเวลาถึงหมดอายุขัยก็ตายไป พอตายไปก็
เป็นอนุปาทิเสสนิพพาน

แต่เวลาที่ยังไม่ตายไป ยังมีชีวิตอยู่ก็เป็นสอุปาทิเสสนิพพาน เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน
ไม่ได้ทำลายที่ร่างกาย ไม่ได้ทำลายชีวิต แต่ทำลายกิเลส ทำลายกิเลสความมักมาก ความคิดเห็นผิด
ในหัวใจทั้งหมด ความเห็นผิด เห็นใหม่ แล้วทำลายเนื้อของกิเลสที่ฝังอยู่ในหัวใจ จนที่ว่าไม่
สามารถเป็นความคิดได้ เป็นความง่วง เป็นการเศร้าซึมใจ

ความเศร้าซึม ความอาลัยอาวรณ์ ความอาลัยอาวรณ์มันอยู่กับภवासวะ มันอยู่กับตัวภพนั้น
ความอาลัยอาวรณ์ ความพิโรธรำพัน มันไม่ใช่เป็นความคิดแล้วนะ มันเป็นความอาลัยอาวรณ์เฉยๆ
มันเป็นความง่วงงุนของใจเฉยๆ มันยังทำลายออกได้ ไม่ใช่ความคิดนี้ยังทำลายออกได้ ความคิดนี้
เป็นขั้นๆ ทำลายเป็นขั้นๆ เข้ามา แต่ตรงเป็นอวิชชานั้นมันไม่ใช่ความคิด มันเป็นความอาลัย
อาวรณ์ เป็นอวิชชาตัวสุดท้าย แล้วก็ต้องโดนเพิกออกไปจากใจดวงนั้น พอใจดวงนั้นโดนเพิก
ออกไปหมด นั่นนะมันถึงยืนยันกับใจดวงนั้นได้ ใจดวงนั้นถึงเป็นอิสรเสรีภาพ ใจดวงนั้นถึงเป็น
ความสุขในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงเป็นอริยสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พุทธ ธรรม สงฆ์ รวมลงที่ใจ ใจดวงนั้นจะเข้าใจเรื่องของธรรม จะไม่ได้แย้งเรื่องของโลก
ไม่ได้แย้งเรื่องของธรรม เพราะว่าใจที่เป็นธรรม มันเข้าได้กับโลกกับธรรมทั้งหมด เข้าได้ทั้งหมด
มันรับรู้ใจ สิ่งใดเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าคุยกันเป็นธรรม ธรรมสากล
ณา หรือเวลาสั่งสอนลูกศิษย์ลูกหา สิ่งที่เป็นอกุศล สิ่งที่เป็นผิดถึงจะว่ากล่าวสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นกุศล
สิ่งที่เป็นถูกต้องก็กล่าวชมสิ่งนั้น เห็นใหม่ กล่าวดีสิ่งที่เป็นอกุศล สิ่งที่เป็นความผิดเพื่อให้ลูกศิษย์

ลูกหาเข้าใจสิ่งนั้นเป็นความผิด กล่าวยกย่องสิ่งที่เป็นความถูกนั้นว่าสิ่งนี้เป็นเครื่องก้าวดำเนิน สิ่งนี้เป็นช่องทางที่ทำให้หัวใจก้าวพ้นไปจากทุกข์ สิ่งนี้เป็นช่องทางที่จะพาไป นีบอก ชม ยกย่อง สิ่งนี้ให้ลูกศิษย์ให้ผู้ที่ก้าวเดินตามได้สิ่งนี้เป็นกำลังใจ ถ้าสิ่งนี้เป็นกำลังใจมันก็จะก้าวเดินต่อไป ใจดวงนั้นจะก้าวเดินต่อไป พอใจทุกดวงใจพยายามก้าวเดินต่อไป ศาสนานี้ก็มั่นคง

ศาสนานี้เป็นประโยชน์กับหัวใจ ถ้าหัวใจเข้าถึงศาสนาแล้วศาสนาจะมั่นคง ถ้าศาสนามั่นคง เห็นไหม หัวใจสัตว์โลกก็มั่นคง เวลาศาสนาเสื่อม เสื่อมลงที่ไหน เสื่อมลงไปเพราะใจของสัตว์โลกไม่เชื่อ ศาสนา ตัวศาสนธรรมคือสิ่งที่มีอยู่ ศาสนธรรม ถ้าใจเข้าถึงศาสนธรรม เห็นไหมนี่ศาสนามั่นคงด้วย ใจดวงนั้นมั่นคงด้วย แล้วเป็นสืบต่อ เป็นประโยชน์กับศาสนาต่อไป

ถ้าใจดวงนั้นเข้าไม่ถึงศาสนา ศาสนาก็ไม่เสื่อม แต่ใจมันเสื่อม ใจเราไม่เชื่อศาสนา ใจเราออกไปจากศาสนา ศาสนาก็อยู่เรื่องของศาสนา ใจก็อยู่เรื่องของใจ แต่ใจโดนปกคลุมไปด้วยกิเลสดี ใจโดนปกคลุมไปด้วยความมีคบอดดี นั่นนะเสื่อม เสื่อมเพราะใจของคนเสื่อม ไม่ใช่ศาสนาเสื่อม ศาสนาไม่เคยเสื่อม แล้วใจของคนยังลุ่มๆ ดอนๆ อยู่ นั่น เจริญแล้วเสื่อมๆ แต่หัวใจที่เป็นอนุกรรมแล้วไม่เสื่อม นั่นนะอนุกรรมเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปจนถึงที่สุด ถึงที่สุดนั่นนะตัวประเสริฐของใจดวงนั้น ตัวประเสริฐของศาสนา นี่ออกจากภพ ออกจากภพมาเป็นขั้นๆ

ถึงสุดท้ายแล้ว ภพต่างหากออกไปจากใจ ภพต่างหากหลุดออกไปจากใจ ทำลายภพทำลายชาติออกไปจากใจ ตั้งแต่วันนั้น วินาทีนั้น หัวใจดวงนั้นไม่มีการเกิดและการตาย รู้กับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมีความสุขของใจดวงนั้น แล้วเข้าใจตามธรรมชาติความเป็นจริง แล้วอยู่กับธรรมตามความเป็นจริงตลอดไป เห็นไหม นั่นนะตลอดไป

ตลอดไปไม่ใช่ตลอดไปเฉพาะชาตินี้ละ ของเราคิดว่าตลอดไปจนกว่าอายุขัยจะสิ้นไป สิ้นไปก็ไปเกิดใหม่ ผู้ที่มีกิเลสอยู่ตายเกิดๆ แน่นนอน เพราะหัวใจมีเชื่ออยู่ต้องตายเกิดๆ แต่ถ้าภพทำลายแล้วไม่มีเชื่อต่อ (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)